

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Concilia Provincialia Mediolanensis Sex

Borromeo, Carlo

Venetiis, 1602

De Imaginibus sacris, & profanis. Deq[ue] Pictoribus, & Scriptoribus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62072](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62072)

villas extra morem ornari, votaue, aut oblationes suspēdi, aut quicquam noui ea in re omninò geri. Sed quia plerumque fit, ut vulgi concursu, populique clamore, aliquid pro miraculo, aut sacra reliquia euulgetur, quod re uera non est, studeant hoc summo perè, ubi eiusmodi occasio se obtulerit, ut primis illis uulgi clamoribus piè obstant, donec rei ueritas, legitimè comprobata, constet. Si quis uerò dubius, aut difficilis abusus sit extirpandus, uel omninò aliqua de ijs rebus grauior quæstio incidat: Episcopus, ante quam controuersiam dirimat, Metropolitanus, & prouincialium Episcoporum in Concilio prouin. sententiam expectet, ita tamen, ut quemadmodum ab eodem Tridentino Concilio præscriptum est, nihil inconstituto Sanctissimo Pontifice, nouum aut in Ecclesia hæctenus inusitatum decernatur.

De Imaginibus sacris, & profanis, Deque pictoribus, & sculptoribus.

S V M M A R I V M.

- 1 Imagines Sacre, quæ, & quomodo pingendæ.
- 2 Quæ historiæ pingi prohibentur.
- 3 Quæ seruandæ: quæque cauendæ in imaginibus sacris.
- 4 Imagines, ut exprimendæ pro earum decentia.
Earum habitus, ornatus, locus ab Episcopo inspiciendus.
- 5 Sanctorum insignia apponendæ.
- 6 Nomina quoque inscribendæ.
- 7 Quæ ornatus causa illis addi non debeant; quæque liceat.
- 8 Quibus in locis non pingendæ.
- 9 Pictores, & Sculptores conuocandi, docendique à quibus cauere debeant in sacris imaginibus effingendis.
- 10 Si, parochio inconsulto, Sacram imaginem non pingant.
- 11 Contrafacientes ut puniantur.
- 12 Interdicto ab Ecclesia pleclēdi insolitam imaginem pingentes.
- 13 Rectores uerò id permittentes, excommunicatione, & mulcta feriendi.
- 14 Imaginib. effingendis, quæ difficultatem habent, Episcopi iudicium a parochis requirendum.
- 15 Imagines, quæ delendæ, uel corrigendæ.
- 16 Veteres renouandæ; sordidæ delendæ.
- 17 Tabula pictæ, ob uetustatem, comburendæ.
- 18 Imagines sculptæ, si deformatæ, sub pauimento collocandæ.
- 19 Imaguncule cereæ profano ornatu composite, non permittendæ.
- 20 Eæ minimè uendendæ. Ipseque cuiusmodi sint. 19

21. Sanctorū imagines, benedicendę, nitidęq. conseruandę, & cuius studio.
22. Instruendus populus, quę admodū sacre imagines, & picturę uenerandę.
23. Imaginibus sanctorum patronorum uniuscuiusque Ciuitatis. Prouincię Metropolitana Ecclesia decoranda.
24. Imago Sacra in cubiculis Episcopalis, & J collocanda.
25. In Gymnasio Ludimagistri.
26. Imagines obscenę, etiā a laicis non recitandę.
28. Obscena in apparatu processionum non adhibenda.

r. Quę seru.
sunt in Sacr.
Im. effing.
Ses. 25. de In
noc. ven. & re
liq. sanctorū.

V. M. Sacrosancta Tridentina Synodus decreuit, nemini licere vlllo in loco, vel Ecclesia, etiā quomodolibet exempta, vllam insolitam ponere, vel ponendam curare imaginem, nisi ab Episcopo approbata fuerit: eiusque diligentię & curę commendarit, vt in sacris effingendis imaginibus, nihil falsum, nihil profanum, nihil in-

honestum, nihil præ posterę, nihil non rectę, atque ordine adhiberetur, illud in primis caueant Episcopi, nē quid pingatur, aut sculpatur, veritati scripturarum, traditionum, aut Ecclesiasticarum historiarū aduerfetur: nē cuius lectio prohibetur, eius imago populo proponatur.

2. Historię quoque quibus neque Ecclesia, neque probati scriptores auctoritatem vllam dederunt; sed sola vulgi vana opinione commendantur, effingi prohibeantur.

Instr. Fab. li.
1. cap. 16.

3. In Ecclesia, aliouē loco, nē imago sacra exprimat, quę fallax dogma contineat: quęque periculosi erroris rudibus occasionem præbeat: quę uē Sacrę Scripturę, uel traditioni Ecclesię, repugnet: sed quę ueritati scripturarum, traditionum, Ecclesiarum uel historiarum, matrisque Ecclesię consuetudini, & vsui conueniat.

Præterea sacris imaginibus pingendis, sculpendisque, sicut nihil falsum, nihil incertum, apocryphum uē, nihil superstitiosum, nihil insolitū adhiberi debet: ita quicquid profanum, turpe, vel obscenum, inhonestum, procacitatem uē ostentans, omnino caueatur: & quicquid itē curiosum, quodq. non ad pietatem homines informet; aut quo fidelium mentes, oculiq. offendi possint, prorsus vitetur item.

In illis autē, sicut sancti, cuius imago exprimenda est, similitudo, quo ad eius fieri potest, referenda est, ita cautio sit, vt nē alterius hominis uentis, vel mortui effigies de industria representetur. Effigies præterea iumentorū, canum, piscium, aliorum uel brutorum animalium in Ecclesia alio uel sacro loco fieri non debent, nisi historię Sacrę expressio, ex matris Ecclesię consuetudine aliter quandoque fieri postulat.

Effigies iumentorū, canū, aliorum uel brutorū animalium in Ecclesia ne fiant.

fiat: cum aliquid in honestum, aut profanum in ea apparere nefas sit, ex Tridentini Concilij sanctione; idque planè etiam septima Nicena Synodo œcumenica vetitum sit.

4. Reliq. & s. eod.

Si verò historiæ sacræ expressio, ex Sanctæ Ecclesiæ matris consuetudine, aliter quauddoque fieri postulat, hoc sanè non vetatur.

Ibid.

4 Sactarū imaginum expressio, tota prototypi dignitati, & sanctitati aptè, ac decorè corporis habitu, statu, & ornatu respondeat.

Inst. Fab. v. supra de decore sacrarum Imaginum.

Vt hæc omnia ad protypum dignitatem, & sanctitatem apta sint, & decora, atque ex imaginis inspectione pietas excitetur; nulla uerò turpis cogitationis detur occasio, vniuscuiusque, imaginis os, corpus, corporis habitum, & statum, ornatum, & locum inspiciendum curent Episcopi.

1. Quæ seruanda sunt in sacris imag. effin. §. De ide. Inst. Fab. vbi supra de insignib. sanctorum.

5 Quæ præterea ob significationem rei sacræ, imaginibus sanctorum appinguntur, eiusmodi apponantur, quæ ex Ecclesiæ instituto aptè, decorè; conueniant, vt corona, quæ sicuti rotundi instar sanctorum capitibus apponitur; palmæ in manibus martyrum, mitra & baculus pastoralis, quæ Episcopis dantur, & alia id generis; tum quod proprium est, ac præcipuum insigne cuiusque sancti. In quibus omnibus diligentia adhibenda est, vt ex historiæ veritate, Ecclesiæ vsu, ac patrum præscripta ratione exprimaantur. Videndumque est, vt Christi Domini corona, à coronis sanctorum distinguatur, & crucis figura.

Hoc cauendum est item, vt eiusmodi corona nemini apponatur, nisi quos Ecclesia canonizauit.

6 Nec verò alienum illud est, ut in multitudine sacrarum imaginum, quæ in Ecclesijs exprimuntur, imaginibus minus notis, nomina sanctorum subscribantur, quod & ueteris consuetudinis est, & sanctus Paulinus illo versu ostendit.

Inst. Fab. li. 1. c. 16. d. nominib. SS. inscribendis.

Martyribus mediam pianomina signant.

7 Parerga, vt potè, quæ ornatus causa imaginib. pictores sculptoresve addere solent, nè profana sint, nè voluptaria, nè deliciosa, nè denique à sacra pictura abhorrentia, vt deformiter efficta capita humana, quæ Malcharoni vulgo nominant, non auiculæ, non mare, non prata uirentia, non alia id generis, quæ ad oblectationem, delitiosumque prospectū atque ornatum effinguntur, nisi eiusmodi sint, quæ cum historia sacrâ, quæ exprimitur, uerè conueniant: aut tabulæ vtorū, in quibus, & capita, & alia vt supra, ad eorum explicationem pinguntur. Ornamenta itè, indumentauè alia, quæ sacris imaginib. appinguntur, nihil ineptum, nihil deniq. habeant, quod nihil parumve cum sanctitate conueniat.

Inst. Fab. v. supra de parergis, &c.

8 Nec uerò sacra imago, etiam in Ecclesia humi exprimat, neque locis item uliginosis, quæ picture corruptionem, ac deformitatem aliquo temporis spatio gignunt, effingatur: neque sub fenestris, vnde aliqua

Inst. Fab. lib. 1. c. 16. de locis picture, &c.

pluuiæ gutta stillare possit: neque eo loci, vbi clauis aliquando figendi sunt: neque rursus humi, sordidoque lutulentove vlllo loco.

Quo loco ne historia quidem Sancti, Sanctæve exprimatur: nec verò vlla sacrorum mysteriorum figura: neque præterea vllus eorundem typus, significatiove.

4. de reliq. §. eod.

Quod de sacrosanctæ crucis effigie, in Concilio prouinciali Teruip per nos sancitum est, itidem interdictum sit, sacras alias scilicet imagines, ac sanctorum, sanctarumve historias, sacrorumue mysteriorum figuras, & significationes in vlllo quouis humi strato, pauimento, aut loco sordido, etiam extrà Ecclesiam, insculpi, pingi, effingiue.

1. Que seru. sunt in sac. imag. effing. §. eod.

9 Hæc & reliqua huiusmodi ex Tridentini Concilij præscripto, vt cõmodius Episcopi exequantur, conuocent suarum Diocesium pictores, & sculptores, omnesque pariter doceant, à quibus cauere debeant in facris imaginibus effingendis: curem que nè illi, inconsulto, parochos, aliquam sacram imaginem publicè, vel priuatim effingant.

1. Ibid.

10. 11 Quod, si qui deliquerint, puniantur, tam ipsi artifices, quam quorum sumptibus, vel iussu effictæ erunt imagines.

4. de reliq. §. eod.

12 Pictoribus, & sculptoribus grauis multa, ac pœna etiam interdicti ab Ecclesia, Episcopi arbitrato proposita sit, si quid inordinate, aut præposterè, aut tumultuariè accommodatum; si quid profanum, aut inhonestum finxerint, aut effinxerint, contra eiuldem Concilij Tridentini decretum.

Sec. 25. de In voc. vener. &c. Ibid.

13 Rectoribus etiam Ecclesiarum, qui vllam sacram imaginem insolitam, contraque illius Concilij sanctionè, in suis Ecclesiis etiam exemptis, poni permiserint, pœna, etiam excommunicationis, multatue constituta sit, arbitrato Episcopi, pro ratione culpæ irroganda.

3. vt su. §. eo.

14 Parochi verò Episcopo significant, quæ ille iudicabit in facris imaginibus effingendis ad se propter difficultatem deferri debere.

1. ut sup.

15 Quod si quæ iam pictæ imagines, fictæue simulachra ob artificum temeritatem, aut insciam, eiusmodi fortasse fuerint, ut ferenda nullo modo videantur, ea curent Episcopi, doctorum etiam, & peritorum virorum Consilio adhibito, ut omninò deleantur, vel saltem aliqua ratione corrigantur.

4. de Reliq. §. eo.

16 Si quæ sacræ tabulæ, imaginesve pictæ nimia vetustate, carie, situ, aut sordibus penè deletæ indecenti aspectu sunt; eas Episcopus, pia religioaque pictura ab ijs, quorum interest, renouari iubeat, aut si id non potest, omninò deleri.

17 Ne tabulæ sanctorum imaginibus expressæ, vetustate contemptæ, in vilem, & sordidum, profanumque vsum conuertantur: sed, vt de altaris pallis, ac velis, temporis vsura penè confectis, Beati Clementis Pontificis, & Martyris decreto sancitum est, in ignem conijciantur: tam cines

res prætereà, ne pedibus inquinentur, in pauimenti fossis collocentur.

18 Imagines quoque Sacræ sculptæ, si deformatæ sint, amoueantur, & sub pauimento Ecclesiæ, aut saltem sub cæmeterij solo collocentur.

19 Imagunculæ illæ paruulæ, fictili opere effectæ, si ita fucò, alioque apparatus concinnatæ sint, vt Episcopi iudicio, vanitatem præ se ferre, aut offensionem præbere videantur, ad altare nè adhibeantur in pòsterù.

Votorum item tabulæ, donaria, ex cera fusiles imagines, & eiusmodi alia, quæ ad memoriam, vel recuperatæ valetudinis, vel periculi depulsi, vel beneficij diuinitus, mirabiliterque accepti in Ecclesijs, ex antiquo more, institutoque suspendi solent; cum sæpè falsò, indecorè, turpiter, supersticiosèque affingantur, in ijs ipsis exprimendis cautio sit, supra præscripta.

20 Ne imagines ceræ, uoti causa, Ecclesijs, pijsq. locis oblatæ, venditari vilo modo possint, ac nè contractæ quidem etiam vetustate temporis, nisi concessu Episcopi in vsum Ecclesiæ conuertendæ.

21 Cruces, & sanctorum imagines, solenniter, statiq. precib. ex Ecclesiæ ritu benedicantur. Ex instructionibus item fabricæ, de imaginum benedictione hæc habentur.

Nec verò loci solum habenda ratio est, sed antiqui, Ecclesiasticiq. ritus, vt cum scilicet expressæ sunt sanctorum imagines, solenni benedictione, statiq. precibus Pontificaliùè libro præscriptis, consecrentur.

22 Curet prætereà, atque adeo efficiat Episcopus, vt & per se, & per alios, Theologiæ scientia peritos, ac illos in primis, qui illius interpretandæ, aut populi docendi munus, in vllâ quauis Ecclesia quouis modo sustinent, fidelibus accuratè enucleatèque exponantur, quæcumque & de sanctorum intercessione, inuocatione, atque cultu, & de sacrarum reliquiarum, imaginumque veneratione, & de historijs mysteriorum nostræ redemptionis, pictura, aliave similitudine expressis, eos instrui, doceri que Tridentina Oecumenica Synodus iussit.

23 Acquisitum est, cum rationeq. pietatis coniunctum, sanctorum patronorum vniscuiusque ciuitatis Prouinciæ huius sacris imaginibus Ecclesiâ Metropolitanam splendescere: cum eorum etiam intercessionem, patrociniumve ibi diuinis Officijs, & Litanijs implorari moris sit. Quamobrem id cum in primis ad religionis cultum, tum ad eiusdem Ecclesiæ ornatum, splendoremque præstetur.

24 In cubiculis omnibus, reliquisque domus locis frequentiorib. nè de sit aliqua mago sacra.

25 Proinde in gymnasio, loco decenti, & perspicuo tabella alicuius sacræ imaginis appendatur, ad quam diebus singulis discipuli, statas preces facient.

26 Et quoniam Christianorum hominum mentes facillè corrupuntur,

Inst. Fab. ecc. lib. 1. c. 16. de tabulis uotorum.

4. de parochiis, &c. §. eod.

4. de reliq. §. eod.

Inst. Fab. lib. 1. c. 16. de ritu bened. imagin.

4. de Reliq. §. eo.

Ses. 25. de Inuoc. §. ven. Sanctorum.

6. de cultu sanctorum. §. 1.

Quartum de Epif. §. eod.

5. Quæ ad præd. &c. §. co.

3. Dejs que partim ad ordinis sacramentum, &c. §. cod.

tur, peccandi libidine inflammate, ob rerum turpiū, atque obscenarum imagines, ideò illas effingi vetitum est constantinopolitanę synodi canone.

Itaque curet Episcopus, vt quicumque laici homines, id generis imagines habent, uel tabulis, uel parietibus, expressas, pro pietatis Christianę, cui addicti esse debent, studio, eas abijciant, uel planè deleant, uel ad honestatem reconcinente.

2. tit. 2. decif. 18.

27. Cum Christianę pietatis rationi illud alienum sit ad ornatum templorum adhiberi ea, que non modo religionem non excitant; sed inuentium mentes facillè illicitiunt in fœdas, turpesque cogitationes: id propterea nè quis ad illa ornanda peristromatis, auleisque utatur, que obscenis figuris intexta sint; neque item pictas imagines, & signa adhibeat, que uel ethnicorum hominum, uel aliarum rerum, loci sanctitati repugnantium formam, ac speciem præferant.

28. In omni præterea publicarum supplicationumve apparatus, que obscenarum rerum speciem ostendunt, ea nè adhibeantur.

De imagine sanctę Crucis, & Pilis structilibus in vijs publicis constituendis.

S V M M A R I V M.

- 1 Cuius insigne in frequentiorib. triuis proponendum, certisue alijs locis, & ex qua materia. Et eiusmodi. 2.
 - 3 Humi exprimendum.
 - 4 Statis precibus benedicendum.
- Sub capelle maioris fornicato arcu proponendum. De Eccle. fabrica. 29.
- Crucis adoratio feria sexta in parasceue qua hora in omni Ecclesia celebranda. De diu. off. 60.
- Quaque animi humilitate, & corporis prostratione. Ibid. 62.

3. Que ad sacramentua- lia, & sacram. gener. pert.

CHRISTIANAE pietatis ornamentum, in quo populum fidelem gloriari oportet, altare est cœlestis holocausti, sacrosancta illa arbor crucis, in qua auctor humanę redemptionis pependit Christus Dominus. Quamobrem ad Christianę religionis gloriam insignis admodum fuit ea veterum pietas, vt Crucis signum non in templis solum, sed domi, forisq. in parietib. ac vestibulis,

pas-